

LOKALNA PLATFORMA NA RZECZ ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW (ZPO)

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.) o odpadach obowiązuje nas **hierarchia postępowania z odpadami**, która pozwala zmniejszyć obciążenie środowiska naturalnego oraz optymalnie wykorzystać cenne surowce zawarte w odpadach.

Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, w pierwszej kolejności należy poddać odzyskowi, przygotowując do ponownego użycia lub do recyklingu, a jeżeli to nie jest możliwe, poddać innym procesom odzysku, w ostateczności unieszkodliwieniu.

Pamiętaj !

Każdy z nas, może w swoim gospodarstwie domowym podjąć działania sprzyjające ograniczaniu powstawania odpadów. Wszystkie produkty sprzedawane są w opakowaniach, które po zużyciu produktu stają się odpadem. Głównym celem w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów i zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów, a następnie odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych.

KOSZTY ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH ZALEŻĄ M.IN. OD RODZAJU I ILOŚCI WYTWARZANYCH PRZEZ NAS ODPADÓW

NIE WYTWARZAJMY TYLE ŚMIECI !

MNIEJ ODPADÓW = MNIEJSZE KOSZTY OPŁATY ZA ODPADY

**SEGREGACJA ODPADÓW = MNIEJSZE KOSZTY ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW =
MNIEJSZA OPŁATA ZA ODPADY**

Dobre nawyki: Ograniczenie powstawania odpadów i Segregacja!

1. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Zapobieganie powstawaniu odpadów jest uzależnione od wielu czynników, które nie mają bezpośredniego związku z gospodarowaniem odpadami, ale powiązane są np. ze wzrostem gospodarczym, stopniem wdrożenia przez przedsiębiorców najlepszych dostępnych technik (BAT), jak również poziomem zamożności społeczeństwa. Na ilość wytwarzanych odpadów mają też wpływ wzorce konsumpcji i świadomość ekologiczna.

Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno być realizowane już na etapie projektowania wyrobu (ekoprojektowanie), a także w fazie jego produkcji, dystrybucji oraz konsumpcji. Postępowanie to powinno dotyczyć zarówno procesów produkcyjnych jak i uwzględniając specyfikę działalności, procesów innych niż produkcyjne np. usługi.

Kupuj odpowiedzialnie !

Najlepszym sposobem na poradzenie sobie z górą śmieci jest ograniczenie ich ilości. Najlepiej zacząć już podczas następnej wizyty w sklepie. Ruszając na zakupy, pamiętajmy, że każdy nasz zakup ma wpływ na stan środowiska naturalnego. To właśnie dzięki naszym decyzjom przy kasie możemy znacznie ograniczyć ilość wytwarzanych śmieci. Robiąc listę zakupów, warto odpowiedzieć sobie na zasadnicze pytania: czy naprawdę tego potrzebuję? A może to, co mam, nadal działa albo da się naprawić? Kupując tylko to, co nam potrzebne, możemy nie tylko ograniczyć ilość śmieci, ale również zużycie energii, surowców i wody potrzebnych podczas produkcji.

Zasady, którymi powinniśmy się kierować, aby zmniejszyć ilość odpadów:

- idąc na zakupy zabieraj ze sobą torby wielokrotnego użytku, najlepiej wykonane z materiałów ekologicznych,
- jeśli już weźmiesz ze sklepu torbę foliową, wykorzystaj ją w gospodarstwie domowym zanim ją wyrzucisz np. do pakowania i przechowywania, albo jako torbę na śmieci,
- kupuj tyle, ile naprawdę potrzebujesz,
- unikaj produktów zapakowanych w wiele warstw opakowań,

- wybieraj produkty w dużych opakowaniach np. zamiast za każdym razem kupować dozownik z mydłem w płynie, możemy kupić go raz w dużym 5 l kanistrze,
- wybieraj produkty trwałe,
- unikaj jednorazowych naczyń np. plastikowych sztućców czy papierowych talerzyków, kubków,
- zamiast jednorazowych maszynek do golenia, kup maszynkę na wymienne ostrza,
- zamiast zwykłych, jednorazowych baterii kupuj akumulatorki, które można wielokrotnie ładować,
- stosuj opakowania wielokrotnego użytku, które dają nam gwarancję oszczędności i ochrony środowiska np. zamiast codziennie pakować kanapki do pracy w woreczki foliowe, pakujmy je w pojemnik, który możemy wykorzystać wielokrotnie,
- wybieraj szklaną butelkę zwrotną zamiast butelki plastikowej, a jeśli to możliwe przygotowuj napoje w domu na bazie wody wodociągowej,
- zrezygnuj z papierowych faktur i rachunków za media i usługi,
- jeżeli musisz coś wydrukować, to drukuj dwustronnie,
- wysyłaj korespondencję pocztą elektroniczną zamiast tradycyjnych listów,
- wymień źródło ciepła na paliwo stałe na ogrzewanie sieciowe lub gazowe, w ten sposób wyeliminujesz zarówno odpady z popiołu jak również ograniczysz emisję substancji szkodliwych do środowiska,

Kupuję odpowiedzialnie... i śmieczę mniej!

KUPUJ Z GŁOWĄ!

The diagram illustrates a choice between two types of bottles. On the left, a blue plastic bottle is shown inside a red circle with a red 'X' in the top right corner, indicating it is a less desirable option. An arrow points to the right, where a blue glass bottle is shown inside a green circle with a green checkmark in the top right corner, indicating it is the preferred, more responsible choice.

Wybieraj proste opakowania, najlepiej szklane lub papierowe.

Czy wiesz, że w ciągu 1 roku wyrzucasz ok. 66 plastikowych butelek PET?
Szkło można przetwarzać nieskończoną ilość razy, a papier szybko ulega biodegradacji.

- jeśli masz przydomowy ogródek, kompostuj odpady spożywcze, które stanowią 31% wytwarzanych przez Ciebie odpadów. Posłużą one do nawożenia Twojego ogrodu

KOMPOSTOWANIE to jedna z najlepiej sprawdzonych METOD POWTÓRNEGO WYKORZYSTANIA ODPADÓW

Kompostowanie pozwala zmniejszyć o 30-50% ilość odpadów wywożonych na wysypiska. W przydomowym kompostowniku można przetworzyć nawet 300 kg odpadów w ciągu roku.

Pamiętajmy, że prawidłowo przygotowany kompost jest przyjemny w dotyku, a zapachem przypomina ściółkę leśną. Uzyskanie odpowiedniego efektu ułatwi stosowanie dziesięciu podstawowych zasad kompostowania:

1. kompostownik powinien być dostosowany wielkością do potrzeb gospodarstwa domowego;
2. pojemnik należy umieścić bezpośrednio na naturalnym podłożu, aby umożliwić dostęp do odpadów mikroorganizmom żyjącym w glebie i przyspieszającym naturalne procesy rozkładu materii. Taki pojemnik można zbudować z kamieni, cegieł, drewna lub wykorzystać plastikowe pojemniki z polietylenu o wysokiej gęstości, dzięki którym kompostownik jest mrozoodporny;
3. jeśli to możliwe, kompostownik powinien stać w zacienionej części ogrodu;
4. nie wszystkie odpady organiczne nadają się na kompost, trzeba je więc segregować;
5. im bardziej rozdrobnione odpady, tym szybciej ulegają rozkładowi;
6. ważne jest utrzymanie odpowiedniej wilgotności przyzmy kompostowej. Jeśli jest zbyt mokra i zaczyna wydzielać nieprzyjemny zapach, należy do niej dodać odpady wchłaniające wodę, np. tekturowe wytłoczki po jajkach albo papier gazetowy zgnieciony w kulki;
7. w celu przyspieszenia procesu rozkładu można przesypywać kolejne warstwy odpadów zwykłą ziemią ogrodową;
8. dodana do kompostownika szczepionka bakteryjna, dostępna w sklepach ogrodniczych, zabezpieczy kompost przed nieprzyjemnym zapachem i dodatkowo przyspieszy proces rozkładu;
9. raz na dwa tygodnie należy wymieszać zawartość kompostownika, żeby umożliwić dopływ powietrza do wszystkich warstw. Proces rozkładu z udziałem tlenu,

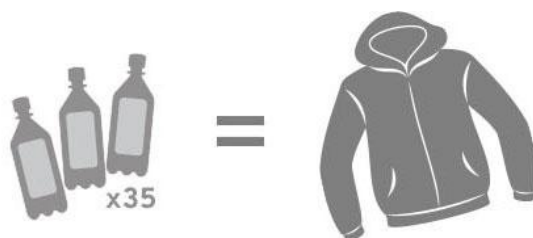
w przeciwieństwie do beztlenowego gnicia, przebiega bez wydzielania nieprzyjemnego zapachu;

10. po dodaniu kolejnej porcji odpadów dobrze jest przykryć kompostownik (np. matą słomianą lub workiem z juty), aby nie tracił wilgoci i ciepła.

Czas oczekiwania na efekty to około 5-6 miesięcy. Jeśli kompostownik zostanie założony na wiosnę, to jesienią pierwsza porcja kompostu powinna być gotowa !

Czy wiesz, że:

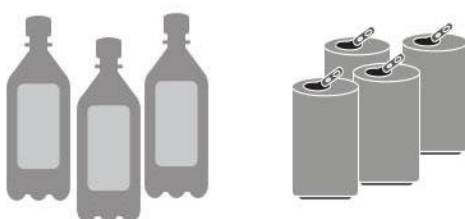
- ❖ Z **35 plastikowych butelek** można wyprodukować bluzę z polaru. Dzięki recyklingowi oszczędzasz surowce i energię,

- ❖ W Polsce rocznie marnuje się blisko **9 mln** ton żywności. Kupuj tylko tyle jedzenia, ile na pewno zjesz,

- ❖ Jedna plastikowa butelka rozkłada się ok. **500 lat**, a aluminiowa puszka od **200 do 400 lat**. Nie pozwól aby zalegały na składowisku - segreguj

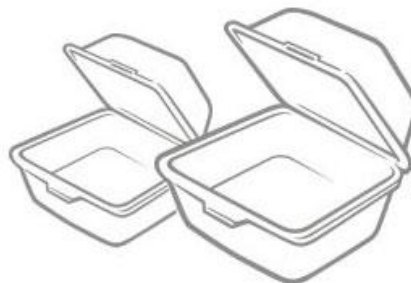
- ❖ Puszki aluminiowe można poddawać recyklingowi nieskończona ilość razy. Przetworzenie tony aluminium to oszczędność **4 tony rudy i 700 kilogramów ropy naftowej**

- ❖ Polska wydaje **16 mln złotych** rocznie na oczyszczanie lasów ze śmieci. Nie wywoź śmieci do lasu !

- ❖ Styropianowa tacka rozkłada się **500 lat**. Jeśli kupujesz obiad na wynos, weź ze sobą opakowanie wielorazowego użytku.

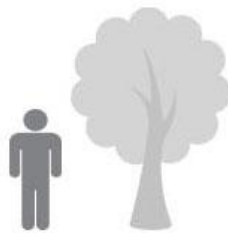
- ❖ Niemal cały samochód (**80 - 95%**) przeznaczony do złomowania nadaje się do recyklingu

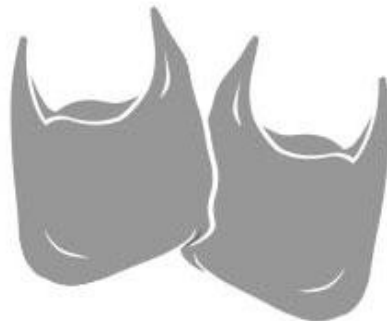
- ❖ Jedna bateria z zegarka elektronicznego może zatruć aż **400 litrów** wody. Nie wyrzucaj baterii do kosza. Oddawaj je w punkcie zbiórki albo wrzucaj do specjalnego pojemnika w sklepie

- ❖ Do produkcji **1 tony** papieru potrzeba ok. **17 drzew**. Te drzewa produkują w ciągu roku tlen, który wystarczyłby dla **170 osób**. Oszczędzaj papier - nie drukuj tego co możesz przeczytać w wersji elektronicznej

- ❖ Foliowa torba rozkłada się ok. **300 lat**. Na zakupy zawsze zabieraj własną torbę wielokrotnego użytku

- ❖ Ręczniki papierowe, zatłuszczony papier czy chusteczki higieniczne nie nadają się do recyklingu. **Wyrzuć je do śmieci zmieszanych**

- ❖ W ciągu roku wyrzucasz ok. **66 plastikowych butelek PET**. Nie pozwól aby zalegały na składowisku – segreguj

- ❖ Karton po mleku ma wartość energetyczną, która pozwala zasilać żarówkę o mocy 40 Watt przez **1.5 godziny**

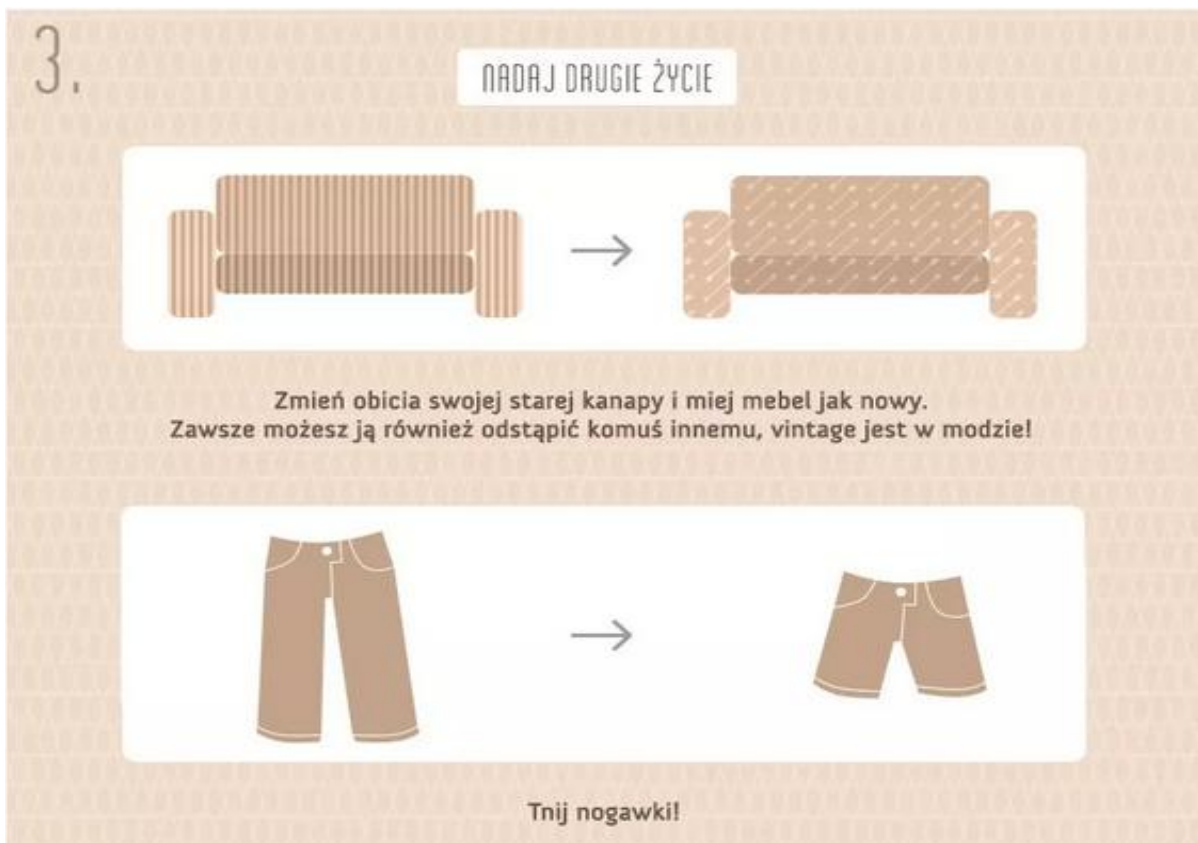
- ❖ Każda szklana butelka ponownie wprowadzona do obiegu pozwala zaoszczędzić energię potrzebną do świecenia 100-watowej żarówki przez 4 godziny,
- ❖ Każdy z nas wyrzuca w ciągu roku około 56 opakowań szklanych nadających się w pełni do ponownego wykorzystania,
- ❖ Produkty ze szkła w 100% nadają się do ponownego przerobu (recyklingu),
- ❖ Rzucona w lesie butelka plastikowa rozłoży się w ziemi po 500 latach, guma do żucia po 5 latach, a niedopałki papierosów po 2 latach,
- ❖ Wyrzucone w ciągu roku na całym świecie butelki PET, ustawione jedna na drugiej utworzyłyby wieżę o wysokości 28 milionów kilometrów
- ❖ 59 kg makulatury ratuje 1 drzewo
- ❖ Butelki, torebki śniadaniowe bądź torby na zakupy zajmują dużo miejsca, jest to niemal 30% wszystkich odpadów,
- ❖ Energia odzyskana z przetworzenia jednej torby plastikowej pozwala np. przez 10 minut oświetlać pokój 60-watową żarówką,
- ❖ Stal i aluminium pochodząca z recyklingu opakowań metalowych może być przetwarzana w nieskończoność bez utraty jakości surowca,
- ❖ Statystyczny Polak wytwarza ponad 320 kg śmieci rocznie, z czego na wysypiskach łąduje ponad 12 milionów ton odpadów.

2. Przygotowanie do ponownego użycia

Przygotowanie do ponownego użycia to odzysk polegający na sprawdzeniu, czyszczeniu lub naprawie, w ramach którego produkty lub części produktów, które wcześniej stały się odpadami, są przygotowywane do tego, aby mogły być ponownie wykorzystywane.

Zastanów się zanim wyrzucisz !

- nie wyrzucaj zepsutych przedmiotów lub urządzeń, spróbuj je naprawić lub oddaj do naprawy
- korzystaj z wypożyczalni różnego rodzaju przedmiotów, sprzętów, itp.
- używane ubrania postaraj się przerobić
- używane meble odświeżyć przez wymianę obić, uchwytów, poręczy, czy też przez przemalowanie itp.
- rzeczy używane, których już nie potrzebujesz np. meble, sprawny sprzęt AGD, książki, czasopisma, ubrania, zabawki, sprzęty sportowe dla dzieci możesz oddać komuś, kto ich potrzebuje lub sprzedać
- prosta zasada – jeżeli czegoś nie potrzebujesz – podaj to dalej
- jest wiele sposobów, żeby oddać przedmioty, których nie potrzebujemy w dobre ręce, można skorzystać z internetowych portali z ogłoszeniami lub oddać te rzeczy instytucjom, które prześlą je potrzebującym

3. Recykling

Recykling to, ogólnie rzecz ujmując, zmniejszenie ilości odpadów poprzez powtórne ich wykorzystanie. Dzięki recyklingowi możemy odzyskać określone surowce, które posłużą przy produkcji nowych produktów. Recykling to jednak nie tylko prawidłowa segregacja, ale i sposób myślenia. Już podczas robienia zakupów warto zastanowić się nad ilością potrzebnych w domu produktów, po to, by nie generować zbędnych odpadów. Większość rzeczy, które kupujemy, jest wykonanych z surowców, które można odzyskać. Są to między innymi papier, metal, szkło i wszechobecny plastik. Jeżeli opakowania, które zostają np. po produktach spożywczych, trafią do odpowiednich pojemników, stają się one surowcem, a nie odpadem.

Pomimo tego, że nasza świadomość ekologiczna wzrasta i wiemy, jak ważny jest recykling, prawidłowe segregowanie odpadów często przysparza nam wiele problemów. Tymczasem prawidłowa segregacja odpadów pozwala na ich przetworzenie lub bezpieczną utylizację. Selektywna zbiórka odpadów to pierwszy krok w rozwijaniu proekologicznej postawy!

Segregując odpady dajesz im szansę na drugie życie. Ponadto zmniejszasz zanieczyszczenie środowiska poprzez zmniejszenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach. Dzięki recyklingowi osiągamy niższe koszty produkcji nawet o 60%, ograniczamy zanieczyszczenie powietrza, gleby, wody, emisję gazów cieplarnianych, produkcję odpadów przemysłowych. Użycie surowców wtórnych przekłada się w procesie produkcyjnym na obniżenie zużycia energii w porównaniu do procesu opartego na

surowcach pierwotnych o: 95% w przypadku aluminium, 85% przy wykorzystaniu miedzi, 80% przy tworzywach sztucznych, 74% przy stali, 65% przy papierze i 30% w przypadku szkła !

Przetworzenie ma znaczenie - wprowadzaj w życie dobre nawyki !

- ✓ **Zgniecenie ma znaczenie !** Zgniataj puszki i butelki przed wyrzuceniem - zgnieciona butelka zajmuje 80% miejsca mniej. Dzięki temu rzadziej możesz wynosić odpady ze swojego domu, a firmy odbierające nie muszą wozić powietrza,
- ✓ **Oznaczenie ma znaczenie !** – Zwracaj uwagę na oznaczenia umieszczone na opakowaniach. Znajdują się na nich informacje o pochodzeniu, surowcu, z którego zostały zrobione oraz możliwym powtórny przetworzeniu,
- ✓ **Opróżnienie ma znaczenie !** – Opróżniaj butelki, słoiki, kartony. Wszystkie opakowania przed wyrzuceniem powinny zostać dokładnie opróżnione! W innym przypadku przy wrzuceniu np. opakowania po jogurcie do pojemnika – zawartość może wylać się na inny rodzaj surowca i uniemożliwić jego przetworzenie!
- ✓ **Rozłożenie ma znaczenie !** Rozkładaj kartony przed wrzuceniem do pojemnika - w ten sposób będą zajmowały mniej miejsca (nawet o 70%) i rzadziej będziesz musiał je wynosić,
- ✓ **Przynoszenie ma znaczenie !** – Zabieraj ze sobą wielorazową torbę na zakupy. Foliowe torebki używasz przeważnie tylko raz, a później wyrzucasz. Tym samym produkujesz więcej odpadów. Torba zakupowa, którą będziesz mieć zawsze przy sobie to zaledwie dodatkowe 20 gramów dla Ciebie, a zdecydowanie mniejszy ciężar dla środowiska
- ✓ **Rozróżnienie ma znaczenie !** – nie wrzucaj do pojemników do segregacji pobitych luster, szyb, szklanek. Jest to inny rodzaj szkła. Zanieczyszczenie odpadów szklanych (słoików, butelek) poprzez np. fragmenty szyb czy luster może spowodować niemożność przetworzenia tego surowca! Szkło opakowaniowe to nie to samo co szkło gospodarcze,
- ✓ **Zabrudzenie ma znaczenie !** Nie wrzucaj do pojemników do segregacji odpadów bardzo zabrudzonych, np. papieru po maśle, chusteczek higienicznych, ręczników papierowych. Nie segregujemy także odpadów zabrudzonych klejami oraz zatłuszczonych,
- ✓ **Wyrzucenie ma znaczenie !** Sprawdź zasady segregowania panujące w Twojej gminie i zapamiętaj, co należy wyrzucać do konkretnego pojemnika. Pamiętaj o oddawaniu do PSZOK (Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych) zużytego sprzętu elektronicznego, baterii, akumulatorów, gruzu, odpadów niebezpiecznych (opakowań po olejach silnikowych, puszek po farbach, świetlówek energooszczędnych), odpadów wielkogabarytowych. Przetęte leki oddawaj do aptek. Nigdy nie wyrzucaj ich razem z innymi odpadami.

4. Inne procesy odzysku

Obejmują odzysk niektórych składników produktu lub jego regenerację. Jest to również wykorzystanie odpadów jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii, a także wykorzystanie niektórych odpadów na powierzchni ziemi w celu przyniesienia korzyści rolnictwu lub poprawy stanu środowiska.

5. Unieszkodliwianie

Dotyczy odpadów, których nie można było poddać recyklingowi lub innemu procesowi odzysku. Unieszkodliwianie odpadów polega na poddawaniu ich procesom przekształcania biologicznego, fizycznego lub chemicznego w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

Pamiętaj ! odpadów niebezpiecznych nie można spalać, zakopywać, wyrzucać do lasu, wylewać do kanalizacji i gruntu.